

పాఠం 1

రచన - అభ్యాసము 1

అ. ఉపాధ్యాయులు చెప్పిన వాక్యాలు వ్రాయండి.

ఉపాధ్యాయులు 133వ పుటలోని వాక్యాలు ఉక్తలేఖనం చేయించండి.

అ. బంధుత్వాలు

మా కొత్తచెక్కువన్నిపల్లిలో పాత తారు రోడ్డుకు పక్కనున్న కూడలిలో బాపినాయిడు కొట్లో సీమ కోతుల కొయ్య బొమ్మలు పెద్దవి అమ్ముతారు.

అ. పై వాక్యంలోని అక్షరాల్ని ఉపయోగించి పద్ధనిమిది బంధుత్వాలు ప్రాయండి.

1. మామ్మ / నానమ్మ	7. _____	13. _____
2. _____	8. _____	14. _____
3. _____	9. _____	15. _____
4. _____	10. _____	16. _____
5. _____	11. _____	17. _____
6. _____	12. _____	18. _____

అ. ఏరు మీకేమవుతారు? సరియైన బంధుత్వం వరుసలు ప్రాయండి.

1. మీ నాన్నగారి చెల్లెలు
జ: అత్తయ్య
2. మీ మామయ్య భార్య
జ: _____
3. మీ నాన్నగారి అమ్మమ్మ
జ: _____
4. మీ అమ్మగారి తమ్ముడు
జ: _____
- 5.: మీ నాన్నగారి తమ్ముడు
జ: _____

6. మీ అమృకు చెల్లెలు

జి: _____

7. మీ నాన్నకి ఒదినగారు

జి: _____

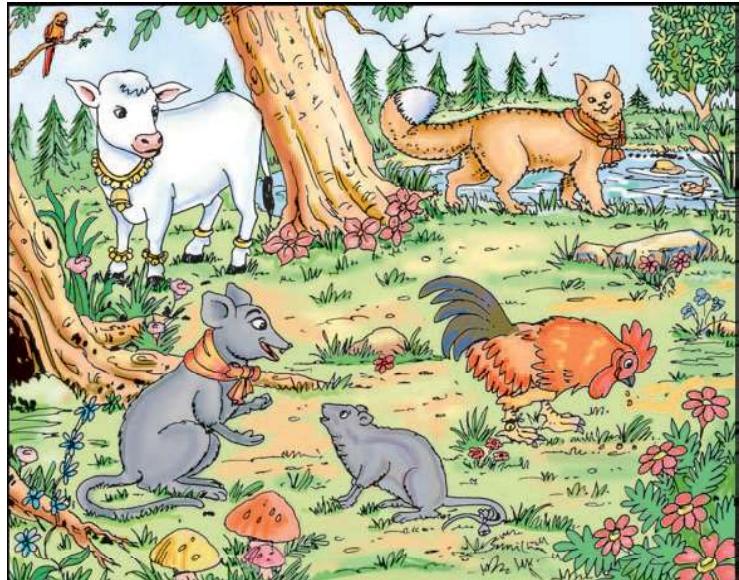
ఇ. సరియైన బంధుత్వం వరుసతో జతచేయండి.

1. నానమృగారి కూతురు నాన్నకి (నాన్న కంటే పెద్ద)	ఆ. కోడలు	1. ఇ
2. అమృమృగారి కొడుకు నాన్నగారికి	ఆ. అల్లుడు	_____
3. కొడుకు భార్య తాతయ్యగారికి	ఇ. అక్కయ్య	_____
4. కూతురి కొడుకు తాతయ్యగారికి	ఈ. బావమరిది	_____
5. కొడుకు కూతురు నానమృగారికి	ఉ. మనుమడు	_____
6. అన్నయ్య కొడుకు నీకు	ఊ. మనుమరాలు	_____
7. మామయ్య కూతురు నీ కంటే చిన్నది	ఋ. మేనల్లుడు	_____
8. అమృ అక్కయ్య నాన్నగారికి	ఎఱి. మరదలు	_____
9. కొడుకుకి అక్కయ్య నానమృగారికి	ఎఱి. ఒదినగారు	_____
10. కూతురి భర్త నానమృగారికి	ఎఱి. కూతురు	_____

ఈక కలుగులో చుంచు తన పిల్లతో నివసిస్తూ ఉండేది. చుంచుపిల్ల కలుగు బయట ప్రపంచాన్ని చూడాలని చాలా ఉబలాటపడేది. ఒక రోజు వాళ్ళ అమ్మతో కలిసి సాయంకాలం కలుగు బయటకు వచ్చింది. అమ్మ చెప్పిన జాగ్రత్తలు పాటిస్తూ నడవటం మొదలు పెట్టింది. చుంచుపిల్లకి రంగురంగుల ఈకలతో తలమీద ఎఱ్ఱని కుచ్చుతో దృఢమైన ముక్కతో నేలమీద పొడిచి తింటున్న ఒక ఆకారం కనిపించింది. దానినిచూసి చుంచుపిల్ల చాలా భయపడిపోయింది. వెంటనే అమ్మ వెనుక దాక్కుంది. చుంచు “దానిని కోడిపుంజు అంటారు. అది మనల్ని ఏమీ చెయ్యదు భయపడకు” అని చెప్పింది. మరికొంత సేపటికి గంటల శబ్దంతో గంతులు వేసుకుంటూ వస్తున్న ఆవుదూడని చూసి భయపడి అమ్మ వెనుక దాక్కుంది. “ఆవుదూడ మెడలో కట్టిన గంటలు చప్పుడు చేస్తున్నాయి. అది మన ప్రాణానికి ఎటువంటి హోని చెయ్యదు భయపడకు” అని చుంచు చెప్పింది.

కొంతదూరం వెళ్ళిన తరువాత చుంచుపిల్లకి శరీరం అంతా మెత్తని జుట్టుతో మెరినే కళ్ళు, పొడవైన పట్టుకుచ్చు లాంటి తోకతో ఉన్న ఒక ఆకారం కన్నించింది. దానిని చూసి “అబ్బా! ఎంత అందంగా ఉందో! పొడిచేందుకు గట్టి ముక్క కూడా లేదు. నేను వెళ్ళి తనతో ఆడుకుంటాను” అని వాళ్ళ అమ్మకి చెప్పింది. అది పిల్లి మన జాతికి శత్రువు. కోడిపుంజు, ఆవుదూడ వల్ల మన ప్రాణానికి ఎలాంటి ఆపదా రాదు. కాని ఈ పిల్లి వలన మన ప్రాణాలకి ఎప్పుడూ ప్రమాదం ఉంటుంది. ఆకారం చూచి మనం ఎప్పుడూ ఎదుటివారిని నమ్మురాదు. **గుణగణాలు, స్వభావం** గమనించి మాత్రమే స్నేహం చెయ్యాలి”. అని చుంచు చెప్పింది.

చుంచుపిల్ల అమ్మ చెప్పిన మాటలు చక్కగా అర్థం చేసుకుని పెరిగి పెద్దదయింది.

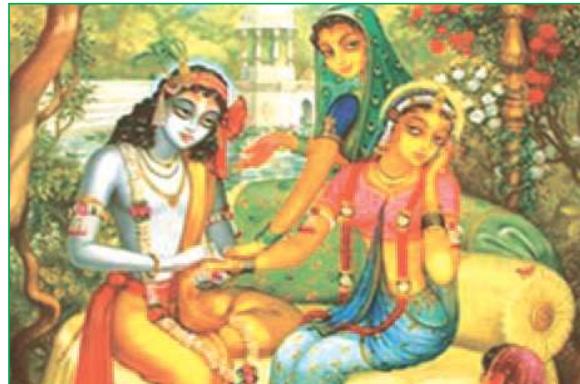
ఉపాధ్యాయులకు గమనిక : ఈ పరిసానికి సంబంధించిన సూచనలు 136వ పేజీలో చూడండి.

పారిజాతాపహరణం

- నంది తిమ్మన

శ్రీకృష్ణదేవరాయల అస్థానంలోని అష్టదిగ్గజకపులలో నందితిమ్మన ఒకరు. ఈయనను ‘ముక్కుతిమ్మన’ అనికూడా అంటారు. ఈయన శైలి మృదుమధురంగా, సహజసుందరంగా, అలంకార ప్రయోగాలతో మనోహరంగా ఉంటుంది. ఈయన కవిత్వము ముద్దుగా ఉంటుందని “ముక్కు తిమ్మనార్య ముద్దు పలుకు” అని అంటారు.

ఈ క్రింది పద్యాలు పారిజాతాపహరణంలోని ప్రథమశ్యాసనము లోనివి. **త్రిలోకసంచారి** అగు నారదమునీంద్రులు శ్రీకృష్ణుడు, రుక్మిణిదేవి మందిరములో ఉన్నప్పుడు వచ్చి దర్శించి, దేవలోకంలో ఉన్న ఇంద్రుని నందనోద్యానం నుండి తెచ్చిన పారిజాతమును శ్రీకృష్ణనికి సమర్పిస్తారు. శ్రీకృష్ణుడు ఆ పారిజాత పుష్పమును రుక్మిణిదేవికి ఇవ్వటం చూచి చెలికత్తె సత్యభామ వద్దకు వెళ్లి పారిజాత పుష్పము యొక్క గొప్పతనమును, దానిని శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణికి ఇచ్చిన సంగతి చెపుతుంది. అది విన్న సత్యభామ ఆగ్రహంతో కోపగృహంలోకి ప్రవేశిస్తుంది. శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామ కోపమును లాలనతో ఉరడించుతాడు. నందనోద్యానం నుండి పారిజాత వృక్షమునే తెచ్చి ఇచ్చేదనని **ప్రతిజ్ఞ** చేసి సత్యభామను శాంతింపచేస్తాడు.

ఈ సందర్భంలో ముక్కుతిమ్మన సత్యభామ ఆగ్రహవేశాన్ని చక్కని అలంకార ప్రయోగంతో వర్ణించారు.

చ॥ అనవిని వ్రేటువద్ద యురగాంగనయుంబలె, నేయవోయ భ
గ్గన దరికొన్న భీషణ హుతాశనకీల యనంగలేచి, పో
చ్చిన కనుదోయి కెంపు తన చెక్కుల గుంకుమ పత్ర భంగ సం
జనిత నవీనకాంతి వెదచల్లగ గద్దద ఖిన్న కంతియై

అన్న + విని = (చెలికత్తె ద్వారా పారిజాతమును శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణీదేవికి ఇచ్చిన విషయం విన్న సత్యభామ) చెలికత్తె అనగా విని; వ్రేటు పద్ద = దెబ్బతిన్న; ఉరగ + అంగసయు(న్) + వలె = ఆడ త్రాచు పాము వలె; నేయ + పోయన్ = నేయపోయగా; భగ్గన = పెరిగిన అగ్నిజ్యాలలా; దరి కొన్న = కాలుతున్న; భీపణ = భయంకరమైన; హతాశన = అగ్నిదేవుని యొక్క; కీల = నాలుక (లా); అనంగన్ = అన్నట్లుగా; లేచి = లేచినదై; హెచ్చిన = ఎక్కువైన; కనుదోయి కెంపు = కత్సుల్లోని ఎఱుపు (ఎఱ్ఱబడ్డ కళ్ళు); తన చెక్కులన్ = తన చెక్కిళ్ళపై; కుంకుమ పత్రభంగ = (అప్పట్లో నుదుట తిలకం సింగారించటానికి బంగారం లేక వెండితో చేసిన పుల్లలతో రకరకాలుగా తీర్చిదిద్దేవారు) కుంకుమతో ఆకు ఆక్కతిలో పెట్టిన బొట్టు; సంజనిత = పుట్టినటువంటి; నమీనకాంతి = కొత్తవెలుగు(ని); వెదజల్లగ = వ్యాపించగా; గద్దద = జీరబోయిన; ఖిన్న = ఖంగుతిన్న; కంఠియై = గొంతుతో ... (ఏమంటుందో తరువాత పద్యంలో)

తాత్పర్యం : శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణీదేవి మందిరంలో ఉన్నప్పుడు నందనోద్యానం నుండి తెచ్చిన పారిజాత పుష్పాన్ని నారదమునీంద్రుడు శ్రీకృష్ణునికి సమర్పించారు. శ్రీకృష్ణుడు ఆ పారిజాత పుష్పాన్ని రుక్మిణీదేవికి ఇచ్చారు. ఆ విషయాన్ని చెలికత్తె వచ్చి సత్యభామకి చెప్పింది. సత్యభామకి స్వాతితయం, అభిమానం చాలా ఎక్కువ. చెలికత్తె వచ్చి చెప్పినమాట వినగానే సత్యభామ దెబ్బతిన్న ఆడ త్రాచుపాము వలె, నెయ్య వేసినప్పుడు భగ్గుమని పెరిగే అగ్నిజ్యాల లాగా లేచింది. కోపంతో కళ్ళు ఎఱుపెక్కాయి. చెక్కిళ్ళపై ఉన్న పత్రభంగ అలంకరణ, చెదిరిన కుంకుమతో కలిసి కొత్త వెలుగు వెదజల్లింది. ఇంతలో జరిగిన విషయానికి బాధతో జీర పోయిన గొంతుతో .....

(తరువాత పద్యం)

అలంకారము : ఈ పద్యంలో సత్యభామ కోపంతో ఎలా ఉందో ఊహించి చెప్పటం జరిగింది.

ఇలా ఊహించి వర్ణించటాన్ని ఉత్సేషించుకున్న అలంకారం అంటారు.

ఉదా:- దెబ్బతిన్న ఆడ త్రాచుపాము వలె

నెయ్యవేస్తే భగ్గుమన్న అగ్నిజ్యాల లాగా

సత్యభామకి స్వాతితయం = సత్యభామకి తన అందం మీద, శ్రీకృష్ణునికి తనపైన ఉన్న ప్రేమ మీద చాలా ఎక్కువ నమ్మకం. దానివల్ల వచ్చిన గర్వం.

పద్యం, తాత్పర్యం వ్రాయండి :

అలంకారాలు

మనం మాటల్లాడే మాటలు ఎదుటివారికి అర్థం అయ్యేలా కళ్ళకు కట్టినట్లు చెప్పగలగటం ఒక కళ. అలాగే కవి తన ఊహకు, భావనకు చక్కటి మాటల్ని కూర్చు చమత్కారంగా చెప్పే ప్రయత్నం చేస్తాడు.

సహజంగా అందంగా ఉన్నప్పటికీ మనం అందాన్ని మరింత మెరుగు పరచుకునేందుకు చాలా ప్రయత్నాలు చేస్తూ ఉంటాము. అనేక ఆభరణాలు, సౌందర్య సాధనాలు ఉపయోగిస్తూ ఉంటాము. కవి కూడా కావ్య రచన చేసేటప్పుడు తన ఊహలకు మరింత అందాన్ని, శోభని కూర్చేందుకు అలంకారాలు చేస్తాడు.

కావ్యాలను ఆడవారితో పోలుస్తారు. అందాన్ని చేకూర్చే దాన్ని అలంకారం అని అంటారు. మనుష్యులకు ఆభరణాలు అందాన్నిచ్చినట్లు కావ్యానికి **అలంకారాలు శోభను తెస్తాయి.**

అలంకారాలు రెండు రకాలు:

1. శబ్దాలంకారాలు
2. అర్థాలంకారాలు

శబ్దాలంకారాలు మనం ధరించే ఆభరణాలవలె శబ్దంవల్ల కవితకి బాహ్య సౌందర్యాన్నిస్తాయి. **అర్థాలంకారాలు** మన గుణ, స్వభావాలవలె అర్థంవల్ల కవితకి అంతఃసౌందర్యాన్నిస్తాయి. శబ్దము, అర్థము రెండూ కలిపి ఉంటే ఉభయాలని అంటారు.

శబ్దాలంకారాలు

శబ్దం ప్రధానంగా కవితకు అందం కలిగించేవి శబ్దాలంకారాలు.

రెండు లేక మూడేసి అక్షరాలు ఉన్న పదాలను మళ్ళీమళ్ళీ ఉపయోగిస్తూ అర్థభేదంతో కాని తాత్పర్యభేదంతో కాని మనసుకి హత్తుకునే లాగా అందంగా కూర్చుటం ద్వారా కవులు శబ్దాలంకారాలను ఉపయోగిస్తారు. వీటిని ఆరు ముఖ్య విభాగాలుగా విభజించారు.

1. వృత్త్యను ప్రాస
2. ఛేకాను ప్రాస
3. లాటాను ప్రాస
4. యమకం
5. ముక్త పదగ్రస్తం
6. అంత్యప్రాసం

మనం ఇప్పుడు వృత్త్యనుప్రాస అలంకారం గురించి నేర్చుకుందాము. వర్ణవిన్యాసమును అనుప్రాసము అని అంటారు.

ఒకే హల్లు లేక వర్ణము అనేక సార్లు మరల మరల రావటాన్ని (ఆవృత్తి చేయటాన్ని) వృత్త్యనుప్రాసాలంకారము అని అంటారు.

ఉదా: 1. కాకీక కాకికి కాక కేకికా?

కాకి + ఈక = కాకీక

కేకి = నెమలి

ఇందులో 'క' అనే ఒక్క అక్షరం అనేక అచ్చులతో కలసి అనేక సార్లు తిరిగి ఉపయోగింపబడింది.

2. సరోజా! రోజూ పెట్టుకునే శిరోజాలలోని జాజులు చాలా బాగున్నాయి.

ఇక్కడ ‘రోజా’ అనే రెండక్కరాల పదం, జ అనే హల్లు అనేకసార్లు వచ్చాయి కనుక వృత్యనుప్రాస అయింది.

3. నానీ! నీ నూనె నీ నూనే నా నూనె నా నూనే
నీ నూనె నా నూనని నేన్నిస్తున్నానా? వై! వై! వై!
‘న’ అనేక సార్లు వచ్చింది.

4. మా మామ్మ మామ్మ మామ్మ మీ మామ్మ మామ్మ మామ్మ మామ్మే!
‘మ’ అనేక సార్లు వచ్చింది.

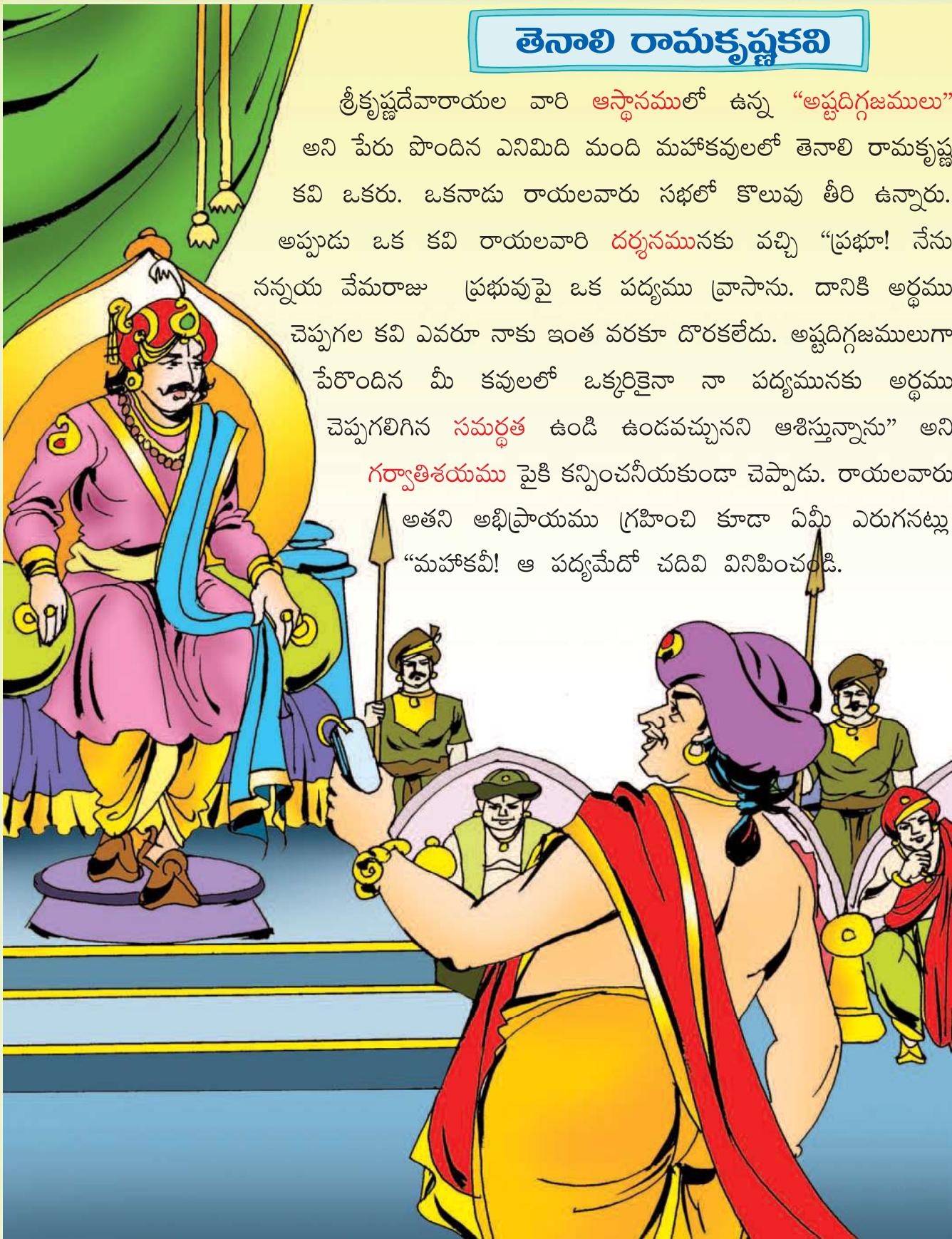
5. అక్కర లక్కలు తక్కణం ఇవ్వకపోతే కక్కతో శిక్క పదేలాగా చేస్తా.
‘క్క’ అనేక సార్లు వచ్చింది.

ప్రశ్నలు

1. శబ్దాలంకారాలు అని వేటిని అంటారు?
2. శబ్దాలంకారాలు ఎన్ని? వాటి పేర్లు ఏవి?
3. అనుప్రాసము అని దేనిని అంటారు?
4. కవులు శబ్దాలంకారాలను ఎలా ఉపయోగిస్తారు?
5. వృత్యనుప్రాసాలంకారము అంటే ఏమిటి? రెండు ఉదాహరణలు చెప్పండి.

తెనాలి రామకృష్ణకవి

శ్రీకృష్ణదేవారాయల వారి ఆస్థానములో ఉన్న “అష్టదిగ్గజములు” అని పేరు పొందిన ఎనిమిది మంది మహాకవులలో తెనాలి రామకృష్ణ కవి ఒకరు. ఒకనాడు రాయలవారు సభలో కొలువు తీరి ఉన్నారు. అప్పుడు ఒక కవి రాయలవారి దర్శనమునకు వచ్చి “ప్రభు! నేను నన్నయ వేమరాజు ప్రభువుపై ఒక పద్యము వ్రాసాను. దానికి అర్థము చెప్పగల కవి ఎవరూ నాకు ఇంత వరకూ దౌరకలేదు. అష్టదిగ్గజములుగా పేరొందిన మీ కవులలో ఒక్కరికైనా నా పద్యమునకు అర్థము చెప్పగలిగిన సమర్థత ఉండి ఉండవచ్చునని ఆశిస్తున్నాను” అని గర్వాతిశయము పైకి కన్నించనీయకుండా చెప్పాడు. రాయలవారు అతని అభిప్రాయము గ్రహించి కూడా ఏమీ ఎరుగనట్లు “మహాకవీ! ఆ పద్యమేదో చదివి వినిపించండి.

మా ఆస్థానకవులలో ఎవరైనా దానికి అర్థం చెప్పగలరేమో చూద్దాము” అని అన్నారు.

అప్పుడు ఆ కవి ఈ క్రింది పద్యము చదివాడు.

సీ. రాజనందన రాజ రాజాతృజులు నాటి
తలప నన్నయ వేమ ధరణి పతికి
రాజనందన రాజ రాజాతృజులు నాటి
తలప నన్నయ వేమ ధరణి పతికి
రాజనందన రాజ రాజాతృజులు నాటి
తలప నన్నయ వేమ ధరణి పతికి

గీ. భావ భవ భోగ సత్కా భావములను
భావ భవ భోగ సత్కా భావములను
భావ భవ భోగ సత్కా భావములను
భావ భవ భోగ సత్కా భావములను

ఈ పద్యమునకు అర్థం చెప్పమని సభలోని కవులందరినీ అడిగాడు.

ఈ పద్యం విన్న అల్లసాని పెద్దనాది కవులు ఆలోచనలో పడ్డారు. కవి, పండితుడు కూడా అయిన రాయలవారికి ఏమనాలో తోచలేదు. ఆస్థానకవులు అర్థం చెప్పినప్పుడు కవిశేఖరుడు ప్రయత్నపూర్వకంగా నవ్వులపాలు చేయవచ్చు అని రాయలవారికి, పెద్దన మొదలైన వారందరికి అనిపించింది.

పాండిత్యంతో కంటే సమయస్ఫూర్ణితో ఈ సమస్యనీ పరిష్కరించటం సబబు అని రాయలవారు అభిప్రాయ పడ్డారు. రామకృష్ణని వైపు సాభిప్రాయంగా చూశారు.

అప్పుడు రామకృష్ణకవి లేచి “మహాప్రభూ! నేను కూడా ఇంతకు ముందు ఒక పద్యమును రచించాను. దానికి అర్థం ఈ కవిశేఖరుడు ఆలోచించి చెప్పేలోపు నేను ఆయన పద్యానికి అర్థం ఆలోచించి చెప్పగలను. అవసరమైతే కవిశేఖరుడు రెండు లేక మూడు రోజులు గదువు తీసుకున్నా నాకు అభ్యంతరం లేదు” అన్నాడు.

రాయలవారికి రామకృష్ణుడు తన మనసులో అభిప్రాయాన్ని గ్రహించి సమయస్ఫూర్ధ్రితో ఏదో పథకం వేస్తున్నాడని అర్థం అయ్యంది. రామకృష్ణుని పద్యం చెప్పుమని ఆదేశించారు.

అప్పుడు రామకృష్ణుకవి ఈ క్రింది పద్యము చెప్పాడు.

సి. మేక తోకకు మేక తోక మేకకు తోక తోకా మేకా తోక మేక
మేక తోకకు మేక తోక మేకకు తోక తోకా మేకా తోక మేక
మేక తోకకు మేక తోక మేకకు తోక తోకా మేకా తోక
మేక తోకకు మేక తోక మేకకు తోక తోకా మేకా తోక
గి. మేక తోక తోకకు మేక తోక మేక
మేక తోక తోకకు మేక తోక మేక
మేక తోక తోకకు మేక తోక మేక
మేక తోక తోకకు మేక తోక మేక

రామకృష్ణుకవి చెప్పిన పద్యాన్ని ఆ వచ్చిన కవిశేఖరుడు విని, ఎంత ఆలోచించినా అర్థం తెలుసుకోలేక మరునాడు వచ్చి అర్థంచెప్తానని గడువు అడిగాడు. ఆ రోజుకి సభ చాలించారు.

మర్చాడు ఎప్పటిలాగానే రాయలవారి సమక్షంలో కవులు, పండితులు అందరూ **కొలువు** తీరారు. పారుగుదేశము నుండి వచ్చిన కవిశేఖరుడు రామకృష్ణని పద్యమునకు అర్థం ఏం చెబుతాడో వినాలని అందరూ **ఉత్సురుతో** ఎదురు చూడసాగారు. ఎంతసేపటికినీ కవిశేఖరుడు సభకి రాలేదు. అప్పుడు రాయలవారు రాజభటులను కవి బసచేసిన ఇంటికివెళ్ళి కవిని తీసుకురమ్మని పంపారు. రాజభటులు తిరిగివచ్చి ఆయన **అర్థరాత్రి** సమయమున నగరం విడిచిపెట్టి వెళ్ళి పోయిన వార్త చెప్పారు.

కవిశేఖరుడు తనరాజుగారి గురించి చెప్పిన పద్యానికి జవాబుగా రామకృష్ణకవి తనసహజ చమత్కారంతో ఒక మేకలమంద గురించి ఆశువుగా చెప్పిన పద్యానికి అర్థం తెలియక కవిశేఖరుడు పారిపోయి ఉంటాడని అందరూ భావించారు. రామకృష్ణకవి తమ **ఆస్తానగౌరవం** నిలిపాడని కపులందరూ ఆనందపడ్డారు. రాయలవారు రామకృష్ణని **బుద్ధికుశలతకు**, కవితాచాతుర్యమునకు సంతోషించి తగినరీతిలో **సత్కరించారు**.

ఈ కథలోని పద్యాలు **వృత్త్యనుప్రాసాలంకారం**.

అర్థాలు :

కొలువు	= రాజసభ
గర్వాతిశయం	= ఎక్కువ అపంకారం
గడువు	= కాలపరిమితి
ఉత్సురుత	= విషయం తెలుసుకోవాలనుకునే ఆస్తికీ
అశువు	= అప్పటికప్పుడే ఇచ్చిన విషయం మీద చేప్పే కవిత్వం

పదాలు విడదీసి సంధిపేర్లు ప్రాయంది :

పద్యమేదో	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి
ఒక్కరికైనా	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి
చెప్పగలరేమో	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి
రాజాత్మకులు	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి
అవసరమైతే	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి
తీసుకున్న	=	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	=	<u> </u>	సంధి

ప్రశ్నలు

1. శ్రీకృష్ణదేవరాయల వారి సభకి కవి శేఖరుడు ఎందుకు వచ్చాడు?
2. కవి శేఖరుడు “రాజనందన” పద్యం చెప్పగానే రాయలవారికి పెద్దనాదులకి ఏమనిపించింది.
3. శేఖరుడు కవి చెప్పిన పద్యం విని బదులుగా రామకృష్ణుడు దేనికి అభ్యంతరం లేదు అన్నాడు?
4. “మేక తోకకు” పద్యం విన్న కవిశేఖరుడు రాయలవారిని ఏమి అడిగాడు?
5. తన చమత్కారంతో రాయలవారి మర్యాదని రామకృష్ణకవి ఎలా కాపాడాడో మీ మాటలలో చెప్పండి.

ఈ క్రింది భాషీలను పూరించండి.

1. మహా కవీ! ఆ పద్యమేదో _____ వినిపించండి. మా _____ ఎవరైనా దానికి అర్థం _____ చూద్దాము.
2. రాయలవారు రామకృష్ణుని _____, కవితా చాతుర్యమునకు సంతోషించి తగినరీతిలో _____.

సంభాషణ - 1

అనువాదం

విద్యార్థులు ఈ పారంలో ఆంగ్లంలో ఇచ్చిన కథను చదివి, తమ స్వంత వాక్యాలలో ఆ కథని తెలుగులో చెప్పాలి. అనువాదం చేసేటప్పుడు, ప్రకాశం మరియు ప్రమోదం తరగతులలో ఆంగ్లంలో నుండి తెలుగులోకి అనువాదం చెయ్యడం గురించి చెప్పిన ఈ క్రింది సూచనలు పాటించాలి.

1. ఆంగ్ల వాక్యాలకి అనువాదం చేసేటప్పుడు, ఆ అర్థం వచ్చే వాక్యాలు తెలుగువారు ఎలా చెబుతారో అలా అర్థము, భావము, సందర్భములను అనుసరించి చెప్పాలి. యథాతథంగా చేయకూడదు.
2. ఆంగ్లములో ఉండే పదాల క్రమం, తెలుగులోకి అనువాదము చేసినప్పుడు వేరే విధంగా ఉంటుందని గమనించాలి.
3. వాక్యంలోని కర్త, కర్మ, క్రియలను గుర్తించి, అప్పుడు వాటిని తెలుగు వాక్యాల క్రమంలో చెప్పాలి.
4. వాక్యంలోని అర్థం తెలియని కొత్త పదాలు ఏమైనా ఉన్నాయేమోనని చూసి, మొదట వాటి అర్థం తెలుసుకోవాలి.
5. మొదట అనువాదం చెయ్యవలసిన అంశాన్నంతటిని చదివి, సారాంశం తెలుసుకొని తరువాత ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక పెద్ద వాక్యాన్ని చిన్న చిన్న వాక్యాలుగా విడగొడితే సులభం అవుతుంది.
6. ఒక్కొక్కప్పుడు తెలుగులో సరైన అనువాదపదం దొరకకపోతే దానికి సమానఅర్థం కలిగిన ఇంకాక పర్యాయపదం ఉపయోగించవచ్చును.
7. ఒక్కొక్కప్పుడు తెలుగులో సరైన అనువాదపదం దొరకకపోతే దానికి సమానఅర్థం కలిగిన ఇంకాక పర్యాయపదం ఉపయోగించవచ్చును.
8. విద్యార్థులు ఒక్క వాక్యము చదివి దానికి అనువాదం చెప్పవచ్చును. లేక ఒక పేరాగ్రాఫ్ చదివి దానిని తమ స్వంత వాక్యాలలో చెప్పవచ్చును. లేదా కథ అంతా ఒకే సారి చెప్పవచ్చును.
9. ఒక కథ తరగతిలోనూ రెండవ కథ ఇంటిదగ్గర అభ్యాసం చేసి, మరుసటి వారము తరగతిలో చెప్పాలి.

10. కొన్ని కలినమైన పదాలకి తెలుగులో అనువాదం కొఱకు ఈ క్రింది లింకులోని అంతర్జాల తెలుగు నిఘంటువులో చూడవచ్చును. ప్రతీ పదానికి నిఘంటువులో అర్థం చూడవద్దు) <http://www.andhrabharathi.com/dictionary/>

అనువాదానికి కథలు :

ఈ క్రింద ఇచ్చిన మొదటి కథ The Magic Key

ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులూ కలిసి తరగతిలో మొదటి వారం ఈ కథను అనువాదం చేయాలి.

అభ్యాసం కోసం :

విద్యార్థులు ఇంటివద్ద అంతర్జాలంలో నుండి క్రింద ఇచ్చిన వాటిలో నుండి ఒక అధ్యాయము చదివి అనువాదం చేయాలి.

1. Robinson Crusoe : Author - Daniel Defoe

2. Gulliver's Travels : Author - Jonathan Swift

లేదా

తరువాత పేజీలలో ఉన్న - The Smiles కథని అనువాదం చేయాలి.

మరుసటి వారం తరగతిలో ఒక్కొక్క విద్యార్థి ఇంటి అభ్యాసం పని కింద అనువదించిన కథని చెప్పాలి. సమయంకుదరక పూర్తిగా చెప్పలేనప్పుడు, కనీసం ఒక్కొక్క పద్దు (పేరా) చొప్పున చెప్పాలి.

సూచన : తరువాతరాబోయే 'ప్రసంగం' గురించి ఈ వారమే చెప్పాలి.

గమనిక : ఉపాధ్యాయులు తరువాత వారం రాబోయే సంభాషణ కొరకు చివరి పేజిలో ఉన్న సూచనలు చదివి విద్యార్థులకు చెప్పండి.

1. The Magic Key

Martin was now so old that for his birthday that year his father gave him a book without any pictures in it! Martin's father noticed his disappointment, and told him,

"Son, this isn't just any old book, it's a magic book. But to discover its magic you'll have to read it."

Well, that was better; Martin liked everything to do with magic. He started reading it, even though he wasn't overly enthusiastic. The next morning, his father asked him,

"Have you found the magic key?"

So... there was a key to find! Martin ran off and flicked through the book, but there was no sign of the key. He came back, very annoyed, but his father warned him,

"You won't find it like that. You have to read the book."

Martin didn't have much patience, and he stopped reading the book, thinking his father was trying to trick him into reading a bit more, just as Martin's teacher had suggested to his dad. A little later, his sister, Angela, who was just a bit younger than him, asked him for the book so she could try reading it. After several days of trying to read it without great success, she appeared in the lounge, happily screaming,

"I've found it! I've found the key of the magic book!" And she would not stop talking about all the worlds and places she had visited using that magic key.

All the talk ended up convincing Martin to resume reading the book. At first it was a pain; there wasn't even one miserable picture in the thing. But, gradually, the story started springing to life, and Martin got interested in the adventurous Prince's life. Then, suddenly, he was there.

The book itself was the key!

It was true that whenever he opened it, he felt transported to its valleys and seas, and he lived the adventures of its pirates, Princes, and wizards, as though they were himself. And his head and his dreams filled with adventures whenever they got a chance.

However, the best thing about that story was that from then on, in every new book, he saw a new key to a thousand worlds and adventures. Martin never stopped travelling and travelling on those letters and words.

2. The Smile Economy

Once upon a time there was a wise King who worriedly observed the great importance everyone gave to money. This despite the fact that in his country there were no poor people and everyone lived quite well.

-"Why so much insistence on making money?"

he asked his advisors,

-"How does it really help them?"

-"It seems they use it to buy bits and pieces which bring them a little happiness,"

answered the advisors, after much investigation.

-"Happiness is what they're pursuing with their money?"

and after thinking for a moment, the King smiled and added,

-"In that case I have the solution: we'll change the currency."

And so he went to see the Kingdom's wizards and inventors to assign them the task of creating a new device: the smileofax. Before long, everyone in the land had been issued a smileofax containing over a hundred smiles, and in return the people had to hand in all their money.

-"Why use money if what we really want is happiness?"

said the King, solemnly, on the day of the exchange.

-"From this day forward we will carry our happiness with us everywhere, in our pockets, thanks to the smileofax!"

It was a revolutionary decision. Anyone could pull a smile from the smileofax, put it on their face and be joyful for quite a while.

However, several days later, the less thrifty types had used up all their smiles, and they knew of no way they could get any more. The problem spread so much that people started complaining and protesting against the King's decision, demanding that they return to the money system. But the King assured them they wouldn't be going back to money, and they should learn how to acquire smiles just as they had previously acquired money.

And so work began on the Smile Economy. First they tried selling things in exchange for smiles, only to discover that the smiles of others were no good to themselves. Then it was thought that exchanging smileofaxes could sort out the problem, but that didn't work either. Many people gave up working and tried all kinds of crazy stuff. Finally, after many vain attempts, and almost by chance, an old farmer discovered how the Smile Economy would work.

That farmer had had a stupendous harvest which he believed would make him rich, but his harvest came in just when the King had gotten rid of money, so the farmer could do nothing with all his exquisite food. He too had tried using it to acquire smiles, but finally, seeing that this wasn't working, he decided to go from street to street sharing the food with his neighbours.

Though it cost him dear to give away his whole harvest, the farmer felt wonderful after having done so. Yet he couldn't have dreamed what was waiting for him when he returned home empty-handed. Discarded on the floor, next to the door, he found his forgotten smileofax, and it was completely full of new, fresh smiles!

And so it was that the country discovered the true economy of happiness, having understood that it can't be bought with money, but rather with the good works of each person - the only way to fill up a smileofax. And they put this understanding into such good practice that up to this very day they won't hear anything about money, seeing it as nothing but an obstacle to true happiness.

ఉక్కలేఖనం

(ఉపాధ్యాయులకు మాత్రమే)

అభ్యాసము-1

ఒక అడవిలో ఒక చెట్టు వంకరటింకరగా పెరిగింది. మిగతా చెట్టు అందంతో తనని పోల్చుకుని చాలా బాధ పడేది. ఒక రోజు కట్టెలవాడు వచ్చి నిటారుగా పెరిగిన చెట్టుని పరిశీలించి చూశాడు. వంకర చెట్టుని చూసి దీనిని నరకటం అనవసరం. శ్రమ దండగ అనుకున్నాడు. చక్కగా పెరిగిన చెట్టున్నీ నరికి కలప తీసుకెళ్ళాడు. వంకర చెట్టు ఒక్కటే బ్రాతికింది.

1. పద్యము + ఏదో = ఉత్సవంది, 2. ఒక్కరికి + ఐనా = ఇత్యసంది, 3. చెప్పగలరు + ఏమో = ఉత్సవంది
4. రాజ + ఆత్మజులు = అత్యసంది, 5. అవసరము + ఐతే = ఉత్సవంది, 6. తీసుకు + ఉన్న = ఉత్సవంది.
- అ. బంధుత్వాలు : 1. మామ్మ, నానమ్మ 2. అక్కయ్య 3. అత్తయ్య 4. అన్నయ్య 5. మామయ్య 6. తాతయ్య 7. తాతమ్మ 8. అమ్మ 9. అమ్మమ్మ, 10. చెల్లి, 11. నాన్న, 12. కోడలు 13. కూతురు 14. కొడుకు 15. తమ్ముడు 16. పెద్దనాన్న 17. పెద్దమ్మ 18. బాబాయి
- ఆ. 1. అత్తయ్య 2. అత్తయ్య, 3. తాతమ్మ, 4. మామయ్య, 5. బాబాయి, 6. పిన్ని 7. పెద్దమ్మ
- ఇ. 1. ఇ, 2. ఈ, 3. అ, 4. ఉ, 5. ఊ, 6. ఔ, 7. ఉంటా, 8. ఉ, 9. ఊ, 10. ఆ

అభ్యాసము-2

అడవిలో జంతువులన్నీ మృగరాజు పుట్టినరోజు విందుకు వెళ్ళాయి. రాజుగారి వినోదం కోసం పిల్లి మ్యావ్! మ్యావ్! అని పాట పాడింది. తూసీగలు గాలిలో విన్యాసాలు చేశాయి. ఎలుగుబంటు ఒంటి కాలి మీద నిలబడి నాట్యం చేసింది. కోతి పిల్లి మొగ్గలు వేసింది. జంతువులన్నీ సింహం పుట్టిన రోజును సంతోషంగా జరుపుకున్నాయి.

1. యమకం - వెనుకదగా, 2. అంత్యానుప్రాస - తలుపుగొళ్ళె, 3. యమకం - లేమా!, 4. వృత్త్యనుప్రాస - సంద్రప్రియ, 5. లాటనుప్రాస - ధగధగ, 6. ఛేకానుప్రాస - హరిన్హసరిన్

అభ్యాసము-3

ఒక జెముడు కాకి తను చాలా అందమైన దాన్ని అని గర్వ పడేది. మిగతా జెముడు కాకులు తన అందం ముందు నిలబడలేదు అనుకునేది. నెమలి ఈకలు తన తోకలో గుచ్ఛుకుని నెమళ్ళతో కలిసి స్నేహం చేయాలనుకుంది. పెట్టుకున్న నెమలి ఈకలు పీకి నెమళ్ళ దాన్ని తరిమి కొట్టాయి. నెమళ్ళకంటే జెముడు కాకులే నయం అని వాటి దగ్గరకి వెళ్ళింది. ఇప్పుడు మేము పనికి వచ్చామా? నెమళ్ళ తన్ని తరిమేశాయా? అని దాన్ని తరిమి కొట్టాయి. ఆ గర్విష్ట జెముడు కాకి చివరికి స్నేహితులు లేకుండా ఒంటరి అయిపోయింది.

1. తల + ఒకపని = అత్యసంధి 2. చివరికి + ఒక = ఇత్యసంధి 3. చెట్టు + ఎక్కి = ఉత్సవంధి 4. మజ్జిగ + ఇస్తాను = అత్యసంధి, 5. కొమ్ములు + ఉన్న = ఉత్సవంధి 6. కొమ్ములు + ఉన్న = ఉత్సవంధి 7. ఒక్కటి + వేశాడు = ఇత్యసంధి 8. వాడు + అక్కడ = ఉత్సవంధి 9. తీసుకు + వెళ్ళారు = ఉత్సవంధి

సమీక్షలు

విద్యార్థులు ఏదైనా కథ లేక వ్యక్తి గురించి ప్రాసిన పుస్తకం అంతర్జాలంలో చదివి సమీక్షలు ప్రాయాలి లేదా ఇక్కడ ఇచ్చిన రెండు కథలు లేక పుస్తకంలో ఉన్న కథలు కాని చదివి వాటి గురించిన రెండు సమీక్షలు ప్రాసి 8, 9 వ పాఠం తరగతులలో గురువుగారికి ఇష్టంది.

సమీక్షలు ప్రాసేందుకు సూచనలు :

అ. సమీక్ష కథ గురించి అయితే ...

1. మొదటి పద్మ (పేరా) కథ గురించి పరిచయం కనీసం ఆరు పూర్తి వాక్యాలు.
2. దేని గురించిన కథ అన్న విషయం వివరిస్తా కథలో నీతిని గురించి వివరిస్తా కనీసం ఆరు వాక్యాలు.
3. కథ మీద మీ అభిప్రాయం ఏమిటి? నచ్చిందా? లేదా? సవివరంగా కనీసం ఆరు వాక్యాలు.
4. కథలో ఆసక్తికరమైన విషయాలు గురించి కనీసం ఐదు వాక్యాలు.
5. ముగింపుగా కనీసం ఐదు వాక్యాలు.

అ. సమీక్ష వ్యక్తుల జీవిత చరిత్ర గురించి అయితే ....

1. మొదటి పద్మ (పేరా) ఆ ప్రముఖ వ్యక్తి గురించి పరిచయం కనీసం ఆరు పూర్తి వాక్యాలు.
2. బాల్యం, వృత్తి, స్నాత్రిదాయకమైన జీవిత చరిత్ర గురించి కనీసం ఆరు వాక్యాలు.
3. జీవిత చరిత్ర చదివి మీరు ఎలా ప్రభావితం అయ్యారు? కనీసం ఆరు వాక్యాలు.
4. ఆసక్తికరమైన విషయాలు గురించి కనీసం ఐదు వాక్యాలు.
5. ముగింపుగా కనీసం ఐదు వాక్యాలు.

ప్రభాసం స్థాయిలో విద్యార్థులు చక్కగా అర్థవంతమైన సంయుక్తవాక్యాలు, మంచి పదజాలం ఉపయోగించాలి. తెలుగు నుడికారాలు చక్కగా ఉపయోగించి సమీక్షలు ప్రాయాలి.

సమీక్షలు కనీసం 30 వాక్యాలు ఉండేలాగా ప్రాయాలి.